

Absurd toneel

„Alle aanwezigen zijn door mijn cliënt in zijn kunstwerk geplaatst en derhalve deel gaan uitmaken van dit kunstwerk.”
Raadsman J.P. Plasman, 21 mei 2008

Op woensdag 21 mei 2008 wei-gerde het Hof tijdens de hap-pening ‘De Geert Wilders wer-ken / Een rechtszaak II’ in Den Haag zonder verdere motive-ring politicus Geert Wilders op te roepen voor verhoor in de rechtbank. Hierop was voor verdachte en raadsman geen ander antwoord mogelijk dan de rechtszaal te verlaten.

Het gerecht heeft positie bepaald en deed daarbij aanspraak op zijn almacht en kennis, op basis van wat nog steeds het ‘objectieve’ gerechtelijke oordeel wordt genoemd: het verhoor van Wilders werd noch binnen een kunstzinnige, noch binnen een politieke context geaccepteerd in de rechtszaal. Dat is een uitgangspunt dat slechts ondersteuning verdient, de herintrede van de rede: het ultieme gif voor de Populisten.

Edoch: dit moet een rede zijn die de maat-schappelijke context waarin deze zaak werd opgevoerd erkent. De confrontatie moet vol-ledig zijn, posities heringenomen: of het nu gaat om het concept ‘bedreiging’ of om de grijze zone die een systeem dient te erkennen, of in ieder geval te accepteren, om wezenlijk en fundamentele kritiek – in dit geval vanuit de beeldende kunst – mogelijk te maken.

Drie Raadsheren zullen uiteindelijk een beslissing nemen over een zaak die drie jaar lang voorkwam voor iedereen en, uiteinde-lijk voor niemand. Wat zal volgen is een uit-spraak die geen uitspraak kan zijn.

Ondanks de ernst van de aanklacht blijft het kader waarin burgers – kunstenaars – zich kunnen bewegen, een confrontatie kun-nen zoeken met de fundamentele van ons rechtssysteem, van de democratie, onduide-lijk en onbesproken. Dit systeem is steeds verregaander unilateraal van aard: niemand wordt aangesproken, slechts huidige machtsposities ten opzichte van het publieke domein – die ruimte die voor burgers moge-lijk is om het debat buiten de orde van media, politiek en rechtspraak te voeren – worden bevestigd en behouden.

De impliciete uitspraak van het Hof is bevreemdend: het systeem doet beroep op zijn eigen mechaniek en autoriteit, en ontkent de specifieke eigenschappen van een gebeurte-nis die het dient te beoordelen. De uitspraak is: „Wij beslissen op basis van dit rechtssys-teem ten dienste van dit rechtssysteem”, dit zonder het huidige conflict in de trias politica, de zogenaamde scheiding der machten, als zodanig te erkennen. Want ook de politi-ek neemt in deze zaak geen werkelijke ver-antwoordelijkheid en verschuilt zich achter een onachterhaalbare combinatie van argu-

De uitspraak in hoger beroep tegen Jonas Staal verdacht van bedreiging van Kamerlid Wilders, moet nog volgen. Maar de kunstenaar sluit dit werk nu af.

J.H. STAAL

menten die zich deels op principe (kunst heeft een eigen autoriteit die de politiek moet verdedigen), deels op persoonlijke sentimenten (smaakvol/smakeloos) en deels op het externaliseren van de probleemstelling naar de gerechtelijke macht beroept.

De politiek gaat uit van de uitspraak van de rechter.

De rechter wenst geen uitspraak te doen die politiek van aard is.

De kunstenaar eist het gebied op die politi-ek en rechtspraak nu open laten liggen.

Is dit geen vreemde spookzaal, dit huidige recht, waar de grenzen van het publieke domein worden bepaald, maar zonder diegene te willen horen of erkennen die hier de sleu-telfuncties in vervullen: die haar telkens weer van vorm en inhoud voorzien? Een rechts-zaak verworden tot een absurd toneel: waar niemand aanwezig is om te luisteren, en nie-mand om te worden verhoord?

Het vertrek uit de rechtszaal was geen min-achting van het Hof: het was een weigering de redenering van de Raadsheren als enig moge-lijke redenering te accepteren. Het vertrek was een daad van verzet: een ruimte die on-danks haar mechanische rechtsinterpretatie is opgeëist. Het vertrek was een statement: een overtuiging van de noodzakelijkheid tot het formuleren van fundamentele kritiek op het systeem waarin wij leven, die ons vormt en ons uiteindelijk beoordeeld of zelfs veroordeeld.

Vrijspraak of straf: dit is een irrelevant ge-geven geworden.

Slechts één uitspraak is in deze zaak van belang, slechts één uitspraak is in zijn volle consequentie tot uitvoering gebracht:

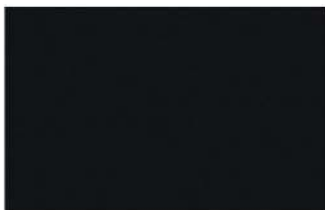
Die van het vertrek. Die van de constate-ring dat het debat hier niet plaats zou vinden. De constatering dat het niet langer bij de politi-ek, en niet bij het Hof ligt om verantwoor-delijkheid te nemen om de ruimte te marke-ren en op te eisen waar een werkelijke con-

De Geert Wilders Werken 2005-2008

KUNST

POLITIEK

RECHT

	sep '04	Geert Wilders richt de FVV op.	
	nov '04		Mohammed Bouyeri gear-resteerd voor moord Theo van Gogh.
	apr '05	Geert Wilders doet tweemaal aangifte van bedreiging.	Aanhouding en inverze-keringsstelling Jonas Staal, verdere inbewaaringstelling geschorst tot behandeling kantonrechter.
	mei '05	Peter R. de Vries richt de PRDV op.	
	jul '05		Advocaat Peter Plasman verdedigt Bouyeri tijdens rechtzaak, veroordeling Bouyeri tot levenslang.
	dec '05	PRDV opgeheven.	
	sep '06		
	okt '06	Censuur 'Iconen 2002-2006' door Rot-terdamsche deelgemeente Charlois, politieke steun voor tentoonstelling door PvdA en Leefbaar Rotterdam.	
	nov '06		De Vries behandelt de moord op Natalie Hol-loway, wijst Joran van der Sloot als mogelijke schuldige aan.
	aug '07		Behandeling aangifte Wilders door kantonrech-ter, vrijspraak. Onttekt beroep aan.
	jan '08		De Vries wijst Van der Sloot als schuldige van moord Holloway aan.
	maa '08	Rita Verdonk richt de beweging TROTS OP NEDERLAND op.	Verdonk woont rechtzaak Germaine C. bij, pvv feliciteert C. na afloop met vrijspraak van doodslag.
	apr '08		Verdonk pleit juryrechtspraak in Nederland.
	mei '08		Plasman verdedigt Staal tijdens hoger beroep. Plasman en Staal verlaten rechtzaal na weigering door het gerechtshof Wilders op te roepen als enige getuige.

frontatie aan kan worden gevoerd.

Deze verantwoordelijkheid ligt bij de kun-stenaar zelf, en deze ruimte zal gezocht moe-ten worden voorbij de politiek, en nu ook: voorbij het recht.

Het vertrek was het zoeken naar een onmo-gelijke uitweg uit deze status-quo; het zoe-ken naar ademruimte; de eis het systeem te kunnen verwijderen; te veranderen: de weige-ring deze te accepteren zoals deze is alleen

omdat zij zich zo aan ons voordoet.

Het vertrek was een politieke en een poëti-sche daad.

Het vertrek was de bezegeling van dit kunstwerk.

Met medewerking van J.P. Plasman.

 wilt u reageren op dit pleidooi?schrijf dan naar cs @ nrc.nl